

Eýrana näme bolarka?

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Eýrana näme bolarka? EÝRANA NÄME BOLARKA?

Eýranly esgerler 2024-nji ýylyň 17-nji aprelinde Watan goragçylarynyň Tähranda geçirilen paradyna gatnaşýar /
Fotosurat: Majid Asgaripour Reuters

2023-nji ýylyň 7-nji oktyabrynda «Hamasyň» hüjümi bilen başlan Gaza genosidine tegelek bir ýyl dolan gündünde, hemmeleriň kellesinde şu sorag aýlanýar: Eýrana näme bolarka?

Gaza genosidi bir ýyl bäri dowam edip duranam bolsa, yslam dünýäsiniň şindizem muňa agzyny birikdirip hemmesi birden jogap bermeýändigi masgaraçylykly ýagdaý bolmakdanam has beter gorkuzyjy.

Gazada gandan doýmaýan terrorçy jöhit döwleti gözünü beýleki yslam ýurtlaryna gözünü dikip başlady. Liwan okkupasiýasy başlady. Ol gutaransoň gezek Yraga, Siriýa, Eýrana ýeter.

Mundan öñem birnäçe makalamda Ysraýyl Gazada duruzylmasa gezegiň beýleki yslam ýurtlaryna ýetjekdigini telim gezek nygtapdym. Hatda Türkiýäniňem howp astyndadygyny aýdypdym. Prezident Erdoganam geçen hepte eden çykyşy bilen meniň aýdanlarymy gaýtalady.

Ysraýyl, Günbatar we dünýäniň galan bölegi şuňa magat göz ýetirdi: Ysraýyl näme edende-de yslam dünýäsinden oña garşy köpçülikleyin jogap-garşylyk bolmaýar. Ýekme-ýek alanda-da, hiç bir yslam ýurdy Ysraýyla garşy çykmaǵa milt edip bilmeyär. Gynansak-da, muňa Türkiye hem degişli.

«Arkasynda ABŞ bolmasa, Türkiye Ysraýyly kül-uşak etmeýärmi» diýen ýaly gulaga hoş ýakýan badyhowa sözler barada aýdanda bolsa, Türkiýäniň soňky on baş ýylda eden işlerine seretmegi maslahat berýarin.

«Mawy Marmara» hadysasynda Ysraýyl türk gämisine el urup, on türk raýatyny öldüren ýagdaýynda-da, Türkiye boş we gury galmagal turuzmakdan başga beren jogaby bolmady. Ýogsam bolmasa, elindäki mümkünçiliklerine we ukybyna buýsanýan Türkiýäniň derejesindäki ýurduň etmeli işi birinji nobatda Ysraýylyň agzyna bir ýumruk berip, yzyndanam onuň bilen el gysyşmalydy. Munuň deregne Ankara ABŞ-nyň haýbat atyjylykly duýduryşlaryny we Ysraýylyň içýakgyç ötünjini kabul edip, el gysyşmaga mejbür boldy.

Geçen aýlarda Ysraýyl ABŞ-nyň raýaty bolan türk zenanyny atyp öldürende-de prezident Erdoganynä nägileligi hemišekisi ýaly «ganyny ýerde goýmarys, soňuna čenli bu jenaýatyň yzyny yzlarys» diýen görnüşfr bolupdy. Mundan öñ Ysraýyla «bir gije duýdansyz üstüñize cozarys» diýip duran Erdoganynä indi sözünü üýtgedip «Ysraýyl biziň watanymyza tiňkesini dikýär» diýmegini hiç kimiň gözünden sypmady.

Yslam dünýäsiniň iň güýcli ýurdy-da Ysraýylyň garşysynda şeýdip ýöwselleýän bolsa, galanyny özüňiz pikir ediberiň.

Görersiňiz ynha, 57 ýurtdan ybarat yslam dünýäsi Ysraýylyň okkupasiýasyna we genosidine agzyny birikdirip, köpçülikleyin jogap bermedik ýagdaýynda, 2025-nji ýylyň ilkinji aýlarynda Günbataryň koalision uçarlarynyň Eýrandaky obýektleri yzly-yzyna bombalap başlar.

Yzyndan Eýranda Pars aýlagy urşundan soňky Yragyň ýagdaýyna meňzeş ýagdaýa şaýatlyk edersiňiz. Separatistik kürt toparlary aýaga galyp, Eýranyň Kürdüstan welaýatyny basyp alar. Demirgazyk Yrakdaky awtonom kürt hökümeti-de Günbataryň goldawy bilen kowumdaşlaryna kömek eder. Soňam Yrak Kürdüstany Eýran Kürdüstany bilen birleşip, Beýik Kürdüstan döwletini gurar. Siriýadaky ÝPG-niň kontrollagy astyndaky sebitem olara goşular.

ABŞ täze kürt döwletini ykrar edensoň, dünýäniň galan bölegide oňa eýerer. Soňra Türkىédäki bölegiňem oňa goşulmagy bilen bu iş doly tamamlanar. Şeýlelikde araplaryň, parslaryň, türkleriň agalyk sürüyän Ýakyn Gündogar geografiýasynyň orra-ortasynda täze Ysraýyl dörär.

Ýüzlerce ýyllap şu üç halkyň golastynda ikinji derejeli halk bolup ýaşan sebitdäki kürtlerem Günbataryň özlerine beren bu amatly mümkünçiligini sypdyraslary gelmez. Şeýdibem taryhda ilkinji gezek uly kürt döwleti gurlar.

Bular köp kişä akla-huşa sygmajak fantastiki pikirler ýaly görnübem biler. Ýöne biz şonsuzam bir ýyl bări akla-huşa sygmajak zatlary başdan geçirip gelyärис.

Kim Ysraýylyň müňlerce nowça çagany we enäni öldürende bütin dünýä oňa sesini çykarman tomaşa etjegini aýdyp bilerdi? Kim sadagasy bolaýynyň «siwilizlenen» Günbatar dünýäsiniň Ysraýyly duruzmagyň ýerine oňa söweşeň gämileri we uçarlary ugradyp, nu gandöküşlige we gyrgynçylyga goldaw berjegini aýdyp bilerdi?

Gijä galynmanka etmeli iş şudur:

Türkiye, Eýran, Yrak, Müsür, Siriýa öz aralaryndaky ownukly-irili meselelerini bir gyra zyňyp, gyssagly bileleşik gurmaly. Ysraýyl bu ýurtlardan haýsydyr biriniň çägine hüjüm etse, oňa garşıy hemmesi birden zarba urmaly.

Şeýle-de, Türkiye Päkistan bilen dost-doganlyk gatnaşyklaryndan peýdalanyp, bu ýurtdan ýadrp bombasyny ýa-da ony öndürip biljek know-how almaly.

Eýranam ýadro bombasyny öndürmek işini çaltlandyrmaly. Ysraýylyň we Günbataryň gözü gara güýç görmese durmajaga meñzeýär. «Taýak bir dälini ýola getirmiş» diýip ýone ýere

aýdylmandyr.

Ýagdaý şeýle bolýan holsa, Günbataryň garşysyna oňa bäs gelip biljek güýç bilen çykmaly. Ýatdan çykarmaň, Eyran parçalansa gezek bize-de geler. Diýmek, suw seňrikden agmanka taýýarlykly bolmak gerek. Ýogsam bolmasa, «soňky tüýkülik sakgal ezmez».

Esedulla OGUZ,

Germaniýada ýasaýan türkiýeli türkmen žurnalisti.

Duşenbe, 07.10.2024 ý. Publisistika